

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Χρηματοοικονομική Διοίκηση

ΤΟΜΟΣ Γ

Παράγωγα
-Αξιόγραφα

Ν. ΜΥΛΩΝΑΣ

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Παράγωγα–Αξιόγραφα

Copyright © 2001
Για την Ελλάδα και όλο τον κόσμο
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
Οδός Παπαφλέσσα & Υψηλάντη, 262 22 Πάτρα
Τηλ.: (061) 314 094, 314 206, Φαξ: (061) 317 244

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ
του τόμου
Παράγωγα–Αξιόγραφα

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος για την Επιστημονική Επιμέλεια του Υλικού
Γεώργιος Μποχώρης

Συγγραφή	Κριτική Ανάγνωση
Νικόλαος Μυλωνάς	Εμμανουήλ Τσιριτάκης

Επιμέλεια στη Μέθοδο της Εκπαίδευσης από Απόσταση
Φραγκίσκος Μπατζιάς

Γλωσσική Επιμέλεια
Μαρία-Χριστίνα Λόη

Καλλιτεχνική Επιμέλεια
Αλεξάνδρα Αμούργη

Ηλεκτρονική Σελιδοποίηση
Πέτρος Ηλιάδης

Συντονισμός ανάπτυξης εκπαιδευτικού υλικού
και γενική επιμέλεια των εκδόσεων
ΟΜΑΔΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΕΡΓΟΥ ΕΑΠ/1997-2001

ISBN: 960-538-399-3

*Σύμφωνα με το Ν. 2121/1993
απαγορεύεται η συνολική ή αποσπασματική
αναδημοσίευση του βιβλίου αυτού ή η αναπαραγωγή του
με οποιοδήποτε μέσο, χωρίς την άδεια του εκδότη.*

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Διοίκηση Επιχειρήσεων και Οργανισμών

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

Χρηματοοικονομική Διοίκηση

ΤΟΜΟΣ Γ

ΠΑΡΑΓΩΓΑ-ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ

ΠΑΤΡΑ 2001

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Εισαγωγή	15

Σκοπός	15
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	15
Έννοιες-Κλειδιά	15
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	15

Ενότητα 1.1

Στοιχειώδη αγαθά	17

Ενότητα 1.2

Στοιχειώδεις τίτλοι	19

1.2.1 Πλεονεκτήματα των στοιχειωδών τίτλων σε σχέση με τα στοιχειώδη αγαθά ή υπηρεσίες	20

Ενότητα 1.3

Παράγωγοι τίτλοι	22

Ενότητα 1.4

Προθεσμιακά συμβόλαια	25

Ενότητα 1.5

Δικαιώματα	27

Ενότητα 1.6

Ανταλλαγές	28

Ενότητα 1.7

Ο κοινωνικός ρόλος των αγορών	29

1.7.1 Αγορές στοιχειωδών τίτλων	29

1.7.2 Αγορές παράγωγων αξιογράφων	29

Σύνοψη	33

Παράρτημα	34
Βιβλιογραφία	37
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη	37

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Κίνδυνος και αντιστάθμιση κινδύνου 39

Σκοπός	39
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	39
Έννοιες-Κλειδιά	39
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	40

Ενότητα 2.1

Η έννοια του κινδύνου	41

Ενότητα 2.2

Η μέτρηση του συνολικού κινδύνου	43

Ενότητα 2.3

Τα είδη των κινδύνων	47

Ενότητα 2.4

Η μέτρηση του συστηματικού κινδύνου	51

Ενότητα 2.5

Θέσεις στην αγορά μετρητοίς	55

2.5.1 Θέση αγοράς (θετική θέση)	55

2.5.2 Θέση πώλησης (αρνητική θέση)	56

Ενότητα 2.6

Η έννοια της αντιστάθμισης	59

Ενότητα 2.7

Οι αντισταθμιστές	63

Ενότητα 2.8

Οι κερδοσκόποι	65

2.8.1 Η έκθεση των κερδοσκόπων στον κίνδυνο	68

2.8.2 Η χρησιμότητα των κερδοσκόπων	69

Σύνοψη	71
Παράρτημα	72
Βιβλιογραφία	76
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη	76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Προθεσμιακά συμβόλαια και αγορές 77

Σκοπός	77
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	77
Έννοιες-Κλειδιά	77
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	77

Ενότητα 3.1

Προθεσμιακά συμβόλαια forward και futures	79

Ενότητα 3.2

Οι διαφορές μεταξύ προθεσμιακών συμβολαίων forward και futures	81
3.2.1 Διαπραγμάτευση σε οργανωμένα χρηματιστήρια	81
3.2.2 Τυποποίηση των συμβολαίων	81
3.2.3 Κατάθεση ελάχιστου ποσού ασφάλισης (εγγύησης)	82
3.2.4 Ανώτατα ημερήσια όρια μεταβολών στις τιμές	83
3.2.5 Δυνατότητα αναίρεσης της υποχρέωσης	85

Ενότητα 3.3

Η λειτουργία των προθεσμιακών αγορών	87
3.3.1 Χρηματιστήριο Παραγώγων Αθηνών	87
3.3.2 Εταιρεία Εκκαθάρισης Συναλλαγών επί Παραγώγων	88
3.3.3 Ημερήσιος διακανονισμός ανοικτών θέσεων	90
3.3.4 Κανόνες συναλλαγών του ΧΠΑ	93
3.3.5 Διαδικασία εκκαθάρισης των συναλλαγών	94
3.3.6 Εποπτεία της αγοράς παραγώγων	94
Σύνοψη	96
Παράρτημα	97
Βιβλιογραφία	101
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη	101

Η αποτίμηση των προθεσμιακών συμβολαίων	103
Σκοπός	103
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	103
Έννοιες-Κλειδιά	103
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	103
	Ενότητα 4.1
Εξισορροπητική αγοραπωλησία	105
	Ενότητα 4.2
Κανόνας της μοναδιαίας τιμής (Law of one price)	109
	Ενότητα 4.3
Η αποτίμηση των προθεσμιακών συμβολαίων	110
4.3.1 Η αποτίμηση συμβολαίων χρηματοπιστωτικών τίτλων	114
4.3.2 Η αποτίμηση συμβολαίων εμπορευμάτων	115
Σύνοψη	117
Παράρτημα	118
Βιβλιογραφία	121
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη	121

Η αντιστάθμιση με προθεσμιακά συμβόλαια	123
Σκοπός	123
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	123
Έννοιες-Κλειδιά	123
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	123
	Ενότητα 5.1
Αποφάσεις για την εφαρμογή αντιστάθμισης	125
5.1.1 Αγορά ή πώληση προθεσμιακού συμβολαίου;	125
5.1.2 Χρόνος εφαρμογής αντιστάθμισης;	125
5.1.3 Ποιο προθεσμιακό συμβόλαιο θα επιλεγεί;	126
5.1.4 Ποιος θα είναι ο αριθμός των προθεσμιακών συμβολαίων;	127

	Ενότητα 5.2
Η αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης	132
5.2.1 Η βάση	132
5.2.2 Μέτρηση της αποτελεσματικότητας αντιστάθμισης	133
	Ενότητα 5.3
Παραδείγματα αντιστάθμισης	134
5.3.1 Αντιστάθμιση αγοράς – Εμπορεύματα	134
5.3.2 Αντιστάθμιση πώλησης – Εμπορεύματα	136
5.3.3 Αντιστάθμιση αγοράς – Χρηματιστηριακός δείκτης FTSE/ASE-20	137
5.3.4 Αντιστάθμιση πώλησης – Χρηματιστηριακός δείκτης FTSE/ASE-20	139
Σύνοψη	143
Παράρτημα	144
Βιβλιογραφία	147
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη	147

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Τα δικαιώματα και η αποτίμησή τους	149
Σκοπός	149
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	149
Έννοιες-Κλειδιά	149
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	150
	Ενότητα 6.1
Γενικά	151
	Ενότητα 6.2
Δικαίωμα αγοράς	152
	Ενότητα 6.3
Δικαίωμα πώλησης	154
	Ενότητα 6.4
Οι αγορές δικαιωμάτων	156
6.4.1 Διεθνής εξέλιξη	156
6.4.2 Η ελληνική αγορά δικαιωμάτων	156

	Ενότητα 6.5
Η αποτίμηση δικαιωμάτων	158
6.5.1 Αποτίμηση κατά την ημέρα λήξης	158
6.5.2 Εσωτερική και χρονική αξία του δικαιώματος	161
6.5.3 Απλές σχέσεις αποτίμησης	163
6.5.4 Το υπόδειγμα αποτίμησης δικαιωμάτων αγοράς Black & Scholes για ευρωπαϊκού τύπου δικαιώματα	164
6.5.5 Το υπόδειγμα αποτίμησης δικαιωμάτων πώλησης Black & Scholes για ευρωπαϊκού τύπου δικαιώματα	168
	Ενότητα 6.6
Η σχέση τιμών δικαιωμάτων και της τιμής του υποκείμενου τίτλου	171
6.6.1 Τιμές των δικαιωμάτων αγοράς ως συνάρτηση των τιμών του υποκείμενου τίτλου	171
6.6.2 Τιμές των δικαιωμάτων πώλησης ως συνάρτηση των τιμών του υποκείμενου τίτλου	173
	Ενότητα 6.7
Δικαιώματα προθεσμιακών συμβολαίων	176
6.7.1 Διαφορές και ομοιότητες των δικαιωμάτων Π/Σ με τα δικαιώματα	176
6.7.2 Αποτίμηση δικαιωμάτων προθεσμιακών συμβολαίων	178
Σύνοψη	180
Παράρτημα	181
Βιβλιογραφία	185
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη	185
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7
Η αντιστάθμιση με δικαιώματα	187
Σκοπός	187
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	187
Έννοιες-Κλειδιά	187
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	187
	Ενότητα 7.1
Γενικά	188

	Ενότητα 7.2
Επιλογή παραγώγου στην αντιστάθμιση	189
	Ενότητα 7.3
Η χρησιμότητα του δέλτα στην αντιστάθμιση	191
	Ενότητα 7.4
Βασικοί τρόποι αντιστάθμισης (προστατευτικές θέσεις δικαιωμάτων)	193
7.4.1 Αντιστάθμιση με αγορά δικαιώματος αγοράς (προστατευτικό δικαίωμα αγοράς)	193
7.4.2 Αντιστάθμιση με αγορά δικαιώματος πώλησης (προστατευτικό δικαίωμα πώλησης)	194
	Ενότητα 7.5
Συμπληρωματικοί τρόποι αντιστάθμισης (καλυμμένες θέσεις δικαιωμάτων)	197
7.5.1 Αντιστάθμιση με πώληση δικαιώματος αγοράς (καλυμμένο δικαίωμα αγοράς)	197
7.5.2 Αντιστάθμιση με πώληση δικαιώματος πώλησης (καλυμμένο δικαίωμα πώλησης)	198
	Ενότητα 7.6
Παραδείγματα αντιστάθμισης	200
7.6.1 Θέση αγοράς μετρητοίς	200
7.6.2 Θέση πώλησης μετρητοίς	202
Σύνοψη	206
Παράρτημα	207
Βιβλιογραφία	210
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη	210
Γλωσσάρι	211